

1. Некалькі словаў пра энеаграму

Сыцісла кажучы, энеаграма - гэта псыхалагічнае вучэнне, у аснове якога ляжыць тыпалёгія асобы паводле асноўнай глыбіннай матывацыі. Вядома, што яно ўзнікла ў далёкай мінуўшчыне, сьляды яе вывучэння і выкарыстання прасочваюцца ў хрысьціянстве, юдаізме, кабале, суфізме, у бабілонцаў ды антычных філэзафаў і матэматыкаў. Сымбаль энеаграмы быў знойдзены дасьледчыкам Г. І. Гурджыевым у суфійскім манастыры. У другой палове XX ст. навукоўцы на аснове старажытных ведаў зрабілі ў гэтай галіне новыя адкрыцьці і пераасэнсавалі гэтае вучэнне з улікам сучаснага навуковага досведу. Зьявіліся розныя школы энеаграмы. Я знаёмы з той, якую стварылі амэрыканскія дасьледчыкі Дон Рыза і Рас Гадсан.

Само слова "энеаграма" паходзіць ад грэцкага ("энеа" - дзевяць, "грама" - мадэль). Гэтая тэорыя сьцьвярджае, што людзі падзяляюцца на дзевяць тыпаў паводле глыбіннай матывацыі, якая ўплывае на штодзённыя ўчынкі і сьветаўспрыманьне. Пры гэтым лепшых і горшых тыпаў няма. Прадстаўнік кожнага тыпу бывае на высокім і нізкім узроўні псыхалагічнага здароў'я. Недахопы кожнага тыпу - гэта ягонныя гіпэртафаваныя вартасьці.

Паводле энеаграмы існуюць наступныя базавыя тыпы асобы:

варта ўлічваць ягоны чыннік? Карыстаючыся энеаграмай, як аптычным прыборам, я паглядзеў празь яе на некаторыя нацыі, найперш на беларускую, і прышоў да высновы, што ў калектыўнай сьвядомасьці беларусаў моцна праяўляюцца якасьці энеатыпа "Міратворцы".

2. Чым адметны тып "Міратворцы"

Міратворцу коротка характэрызуюць як "сыціплы тып зь лёгкім характарам". Найбольш адметнай пазытыўнай асаблівасьцю тыпу міратворцы зьяўляецца здольнасьць наладжваць у адносінах між людзьмі гармонію і цалкам прымаць іншых. Яны лёгка ўспрымаюць навакольны сьвет і самыя імкнуща зрабіць, каб іх існаваньне ў ім "нікому не замінала".

На высокім узроўні псыхалагічнага здароўя міратворцы простыя, шчырыя, сумленныя, гасьцінныя, поўныя даверу і любові да навакольнага сьвету. Гэтыя якасьці звычайна адзначаюць у беларусаў прадстаўнікі іншых народаў.

Міратворца лёгка бачыць і разумее пункты гледжаньня іншых. Для яго галоўнае - каб ўсе навокал адчувалі сябе добра, каб ён нікога не пакрыўдзіў, не навязаў свае інтарэсы. Менавіта таму нацыяналізм, ня кажучы ўжо пра нацыяналізм радыкальны, ніколі ня быў папулярным у шырокіх грамадзкіх колах Беларусі, ягоныя ідэалы цалкам падзяляе толькі невялікая частка насельніцтва.

знайсці і захаваць. Таму ён пазьбягае сытуацый, калі можа пачуць дрэнныя навіны, падтрымлівае ілюзію балянсу. Лепш, лічыць ён, проста ня ведаць дрэннага. Ягоная сацыяльная роля - "спадар ніхто", ён "ніякі".

Але калі душа міратворцы знаходзіцца на здаровым узроўні, ён адчувае бяспекку і гармонію, ён можа сканцэнтравана на важных для яго мэтах. Ягоныя справы становяцца вельмі плённымі. Яму дапамагае ўнутраная стабільнасьць. Яго цяжка пакрыўдзіць, бо ён не прымае крыўду. Ён умее дасягаць сваёй мэты, пазьбягаючы перашкод, як вопытны лыжнік на сламе. Гэтак спрыяе тое, што ён добра разумее (не значыць, што прымае!) сама розныя погляды.

Нездаровыя міратворцы лёгка губляюцца ў звычках і залежнасьцях, напрыклад, ад тэлебачаньня і алкаголю. Яны тонучы ў трывіяльных занятках і забавах, забываюць пра свае ўласныя прыярытэты. Адчуваючы, што трэба зрабіць шмат, яны лёгка губляюць сувязь з тым, што сапраўды важна, губляюць адчуваньне напругу і мэты, бясконца адкладваюць прыняцьце важных рашэньняў.

Нельга сказаць, што міратворца не адчувае гнеў. Яшчэ ён як! Міратворца стрымлівае і падаўляе свой гнеў, як толькі можа. Ён старанна хавае і прыціскае яго, каб ягоны гнеў не быў заўважаны іншымі. Але адмаўляючы сабе ў праве на гнеў і нязгоду, ён гэтым самым адмаўляецца ад жыцьцёвай энэргіі.

творцы? Ці ня гэтую мэнтальнасьць беларуса адчуваў Францішак Багушэвіч, калі зьвяртаўся да людзей са сваім жаданьнем "пагаварыць трохі пра нашу адвечную долю-нядолю".

У выніку ніхто ня лічыцца з іх інтарэсамі. Расейскі дыплямат Ю. М. Коласаў аднойчы прыгадаў выпадак, як у савецкія часы на паседжаньні Генэральнай асамблеі ААН галасаваньнем вырашалася пытаньне адной важнай рэзалюцыі. Між іншымі, удзельнічалі прадстаўнікі СССР і БССР, кожны з правам аднаго голасу. Старшыня падлічыў галасы і сказаў, што 50% за, 50% супраць, але ён мяркуюе, што рэзалюцыю можна лічыць прынятай большынёй галасоў, бо прадстаўнік БССР, відавочна, памыліўся, калі прагаласаваў супраць: СССР прагаласаваў "за". І сапраўды, высветлілася, што беларускі прадстаўнік проста не даглядзеў, як галасаваў прадстаўнік СССР. Ганебна і прыкра, але-ж ці ня варты паблажлівага стаўленьня да сабе той, хто нават не спрабуе выказаць ўласныя думкі?

Відавочна, для міратворцы важна адыйсьці ад ролі "гледача", быць актыўным, не баяцца браць на сябе адказнасьць за свой лёс.

В. Акудовіч неяк распавядаў пра адно сваё адкрыцьцё, якому ніяк ня мог даць задавальняючае глумачэньне. Ён высветліў, што ў апоьведках пра час нямецкай акупацыі тыя беларусы, хто яе перажыў, звычайна канцэнтруюць сваю ўвагу не на жахах фашызму, а на тым пачуцьці

Зьміцер ДАВЫДЗЕНКА

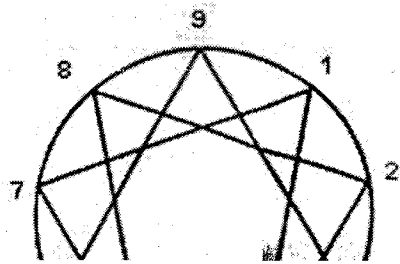
Ведайма сябе, або Беларускае нацыя ў люстэрку энеаграмы

1. "Пэрфэкцыяністаў" (якія жорстка падпарадкоўваюць кожны свой учынак пэўным правілам, прынятых імі за стандарт, і патрабуюць таго-ж ад іншых);

2. "Памочнікаў" (якія імкнуща заслужыць любоў чалавека праз служэньне яму);

3. "Канкурэнтаў" (для якіх усё жыцьцё - гэта спаборніцтва, дзе трэба ўсім пака-

ціснуць на міратворцу - справа няўдзячная: ён выглядае згодным і гатовым змяняцца і падпарадкоўвацца, але гэта ілюзорна. Гэтак вада расступаецца пад ціскам рукі, а варта за-

Быкаўскі хрэстаматычны вобраз Петрака (апавесць "Знак бяды") - тыповы прыклад "міратворцы". Нясьмелы, ціхі, далікатны, памяркоўны, ён спрабуе перакачаць і прыстаса-

стабільнасьці, якое стваралі немцы: напрыклад, як немцы змушалі трымаць у парадку падворак і рэгулярна падмятаць свой кавалак вуліцы. В. Ракіцкі, вядучы перадачы "Беларускае Атлянтыда" на Радыё "Свабода", таксама зазначаў, што ў народнай сьвядомасьці спалення вёскі, разбураныя гарады, панішчаная альбо вывезеная на чужыну моладзь апынуліся

Ведайма сябе, або Беларуская нацыя ў люстэрку энеаграмы

Зьміцер ДАВЫДЗЕНКА

1. “Пэрфэкцыяністаў” (якія жорстка падпарадкоўваюць кожны свой учынак пэўным правілам, прынятых імі за стандарт, і патрабуюць таго-ж ад іншых);

2. “Памочнікаў” (якія імкнуцца заслужыць любоў чалавека праз служэньне яму);

3. “Канкурэнтаў” (для якіх усё жыццё - гэта спаборніцтва, дзе трэба ўсім паказаць, што ты - лепшы);

4. “Індывідуалістаў” (якія адчуваюць сабе “асаблівымі”, часта паглыбляюцца ў свае ўнутраныя эмоцыі й выказваюць свой складаны ўнутраны сусвет праз творчы дзеянні);

5. “Мысьляроў” (што любяць вывучаць “зьнешні” сьвет, назіраць і ствараць складаныя інтэлектуальныя канцэпцыі);

6. “Ляялістаў” (якія бачаць сэнс жыцця ў выкананні пэўнай місіі й больш за ўсё клапацяцца аб бясьпецы);

7. “Авантурыстаў” (для якіх жыццё ёсьць ці павінна быць вялікім захапляльным фэстам);

8. “Канфрантатараў” (што намагаюцца, каб жыццё ішло паводле іхніх правілаў);

9. “Міратворцаў”, “рахманых людзей, якія найперш імкнуцца да адчуваньня спакою й гармоніі).

Схематычна энеаграма выяўляецца ў выглядзе кола зь дзевяццю кропкамі на акружыне на роўнай адлегласьці адна ад адной. Унутры кола гэтыя кропкі злучаныя паміж собой асаблівым чынам, ствараючы трохкутнік і няправільную гэксаграму, якія накладваюцца адзін на адну. Лініі паміж кропкамі адзначаюць сувязі паміж асобнымі энеатыпамі.

Энеаграма даводзіць, што ня толькі асобныя людзі, але й сацыяльныя аб’яднаньні, і нават нацыі, маюць свой характар, які адпавядае пэўнаму тыпу паводле энеаграмы. Нацыянальны тып у той ці іншай меры накладвае адбітак на кожнага прадстаўніка нацыі. Ён моцна ўплывае на вэктар грамадзкага разьвіцьця. Дык ці ня

Ціснучь на міратворцу – справа няўдзячная: ён выглядае згодным і гатовым змяняцца і падпарадкоўвацца, але гэта ілюзорна. Гэтак вада расступаецца пад ціскам рукі, а варта забраць руку, як вада адразу займае сваё былое месца.

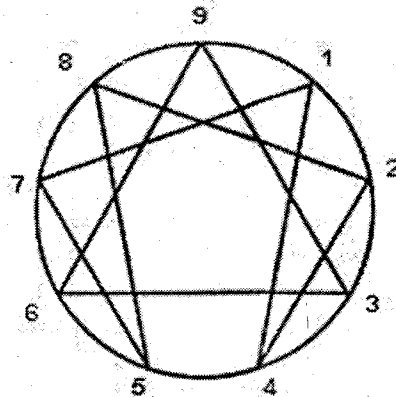
Звонку міратворцы выглядаюць рахманымі, жыцццялюбівымі, дабразычлівымі людзьмі. Але часта, каб

мець гэты вонкавы спакой, яны адмаўляюць сабе ў праме мець уласныя патрэбы й жадаць. Яны ідэалізуюць, штодзёнасьць, звычайнасьць, не жадаюць нечым выдзяляцца, імкнуцца мець просты побыт ды нізкія патрэбы. Менавіта па гэтай прычыне яны часта знаходзяцца “на заднім пляне”, адмаўляюцца ад прызнаньня й пахвалы.

Адмаўленьне сваіх патрэбаў можа бесьвядомая праяўляцца як жадаць дасягнуць пасьпеху за любы кошт, як жорсткія выбухі гневу ці як нешта гэтак-жа дэструктыўнае... Калі міратворца знаходзіцца ў стрэсе (адчувае моцны ціск звонку), ён пачынае скептычнай ставіцца да матывацыі іншых. Адначасова яму ўсё цяжэй давацца сваім уласным меркаваньням, і ён зашмат надае значэньня таму, “а што скажуць людзі?!”.
Міратворца імкнецца радзей выказаць сваю думку, прыцягваць да сваёй асобы як мага менш увагі, праяўляе сябе толькі тады, калі яго аб тым папросяць. Яму цяжка некаму адмовіць, бо ён да такой ступені пазьбягае канфліктаў і “нэгатыву”, што часам плаціць за гэта занадта шмат.

Міратворца адчувае, што ў ягоным жыцці мала стабільнасьці й устойлівасьці й гатовы шмат зрабіць, каб яе

Міратворца адчувае, што ў ягоным жыцці мала стабільнасьці й устойлівасьці й гатовы шмат зрабіць, каб яе

Мадэль энеаргамы

Быкаўскі хрэстаматычны вобраз Петрака (апovesць “Знак бяды”) – тыповы прыклад “міратворцы”. Нясьмелы, ціхі, далікатны, памяркоўны, ён спрабуе пераказаць і прыстасавацца. Ён імкнецца дагадзіць фашыстам паслухмянасьцю, улагодзіць самагонкай паліцэйскіх, існаваць з усімі ў гармоніі, нягледзячы ні на што. Справядліва лічыцца, што ў такіх паводзінах выяўляецца адна з рысаў псыхалёгіі “абы было ціха”. Але з часам ягоны падаўлены гнеў, вядома-ж, вырываецца вонкі... Калі ён ужо ня можа яго кантраляваць і гіне.

3. Як тып «Міратворцы» праяўляецца ў беларусаў

Міратворца гатовы жыць паводле плянаў іншых, каб толькі любым коштам захаваць зь імі сувязь. Гэта часта праяўляецца ў адносінах беларусаў да Расеі і, у пэўнай ступені, да Эўразьвязу й ЗША. У зносінах зь імі міратворца часта адчувае сабе “малодшым братам”. Ён не прызнае й не паважае сваю патрэбу ў тым, каб яго бачылі і цанілі.

Гэтую нацыянальную асаблівасьць, магчыма, адчуваў Янка Купала. Мяркую, калі ён пісаў: “Занімай, Беларусь, дарагая мая, свой пачэсны пасады між народамі...”, калі зваў “з путаў на свабоду”, ён меў на ўвазе, што зьмены патрэбныя ня толькі зьнешнія, але й унутраныя, найперш трэба, каб беларусы **самыя сябе адчувалі** роўнымі з іншымі народамі, а ня толькі фармальна былі прызнаныя ўсімі як роўныя.

А “Адвечная песня” беларуса, ягоная адвечная скарга на цяжкую долю – ці ня вынік нацыянальнай мэнтальнасьці міра-

стабільнасьці, якое стваралі немцы: напрыклад, як немцы змушалі трымаць у парадку падворак і рэгулярна падмятаць свой кавалак вуліцы. В. Ракіцкі, выдучы перадачы “Беларуская Атлянтыда” на Радзьё “Свабода”, таксама зазначаў, што ў народнай сьвядомасьці спаленьня вёскі, разбураньня гарады, панішчаныя альбо вывезеныя на чужыну моладзь апынуліся на другім пляне, а на першы выступілі і засталіся выдзелены акупацыйнымі ўладамі лес для ўдавы на адбудову згарэлай хаты, пакладзеная ў мястэчку брукаванка і гэтак далей.

На тыя-ж асаблівасьці беларусаў, якія, здаецца, цяжка растлумачыць, звяртае ўвагу аўтар аднаго з блогаў на сайце Радзьё “Свабода”: “Жыхары Беларусі неаднойчы цягам мінулага стагодзьдзя зазнавалі масавае вынішчэньне. Як вядома, пачалося гэта ў часы г. зв. “яжоўшчыны” трыццатых гадоў, калі практычна поўнасьцю была вынішчана беларуская нацыянальная інтэлігенцыя. Крыху пазьней справу прадоўжылі немцы. А калі браць у разьлік гісторыю Беларусі 18–19 ст.ст. (“подзьвігі” Суварова і Мураўёва ў справе здушэньня пайстаньняў), то, здавалася-б, ужо на генэтычным узроўні, але затаіць зло на сваіх найбліжэйшых суседзях беларусы павінны былі неадменна.

Але гэтага няма. Чаму? Адкаж на гэтае пытаньне будзе адказам і на шмат якіх іншых [...]. Масавая сьвядомасьць беларусаў, як ніякай іншай сучаснай нацыі, адзначаецца неверагоднай цяжкім, адсутнасьцю помсьлівасьці і той самай “талерантнасьцю”, адно са значэньняў якой (у мэдыкаў) – такі імуналягічны стан арганізму, пры якім ён ня здатны сынтэзаваць антыцелы.*”

* Унікальная талерантнасьць беларусаў // <http://www.svaboda.org/content/article/1605721.html>